

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 30.11.2006
COM(2006) 747 végleges

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

**a veszélyes vegyi anyagok kiviteléről és behozataláról szóló 304/2003/EK rendelet
alkalmazásáról**

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

a veszélyes vegyi anyagok kiviteléről és behozataláról szóló 304/2003/EK rendelet alkalmazásáról

1. BEVEZETÉS

Ez a jelentés a veszélyes vegyi anyagok kiviteléről és behozataláról szóló 304/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet¹ – a továbbiakban: a rendelet – 21. cikkével összhangban készült. A jelentés a 2003–2005. közötti időszakot öleli fel. A rendelet fő rendelkezéseit és a tagállamok, a Bizottság és az ágazat által elvégzett fő feladatokat tekinti át, valamint az eljárások eddigi végrehajtását, beleértve a rendelet hatékonyabbá tételéért tett lépéseket. A jelentés kitér továbbá a végrehajtás során felmerült problémákra és a rendelet alkalmazásának javítását célzó lehetséges módosításokra.

A jelentés a tagállamok és a Bizottság rendelkezésére álló információkat foglalja össze szeptember 8-i állapotukban. A teljes jelentés az interneten elérhető.²

2. HÁTTÉR

2.1. Az 304/2003/EK rendelet

A rendelet 2003. március 7-én lépett hatályba. Legfőbb célja a nemzetközi kereskedelemben forgalmazott egyes veszélyes vegyi anyagok és növényvédő szerek előzetes tájékoztatáson alapuló jóváhagyási eljárásáról szóló rotterdami egyezmény végrehajtása. A rendelet azonban számos olyan rendelkezést is tartalmaz, amely jelentősen túlmutat az Egyezmény követelményein. Ezen túlmenően a szabályozás az összes országba irányuló kivitelre vonatkozik, nemcsak az Egyezmény részes feleire.

2.2. A kijelölt nemzeti hatóságok és az általános igazgatási és jogi keret

Minden tagállam saját kijelölt nemzeti hatósággal vagy hatóságokkal (KNH) rendelkezik, de a Közösség közös KNH-jának szerepét a Bizottság tölti be, ellátva a 2.3 szakaszban felsorolt különböző igazgatási feladatokat. Ezenkívül a részes felek konferenciáin (RFK) és a Vegyi Anyagok Vizsgálati Bizottságának ülésein a Bizottság hangolja össze az egyezménnyel kapcsolatos konkrét gyakorlati kérdésekhez való közösségi hozzászólásokat.

Általánosabban véve a Bizottság felel a Rendelet hatékony végrehajtásáért. Ide tartozik a beérkező kiviteli bejelentések és behozatali bejelentések kezelése, a Bizottság és az érdemi információknak a KNH-k közötti pontos és időben történő cseréjének biztosítása, valamint az európai export- és importadatbázis (EDEXIM)

¹ HL L 63., 2003.3.6.

² <http://ecb.jrc.it/edex>

fenntartása és fejlesztése; az adatbázist az isprai Kémiai Anyagokkal Foglalkozó Európai Hivatal kezeli.

Hozzávetőleg 3,5–4 ember/évet szentelnek erre a munkára.

A Bizottság rendszeres találkozókön vitatja meg a tagállamok KNH-ival a rendelet végrehajtását, a konkrét problémák megoldására pedig különleges ad hoc szakmai találkozókön és kötetlen megbeszéléseken kerül sor.

Úgy tűnik, valamennyi tagállam rendelkezik a rendelet végrehajtásához és betartatásához szükséges szabályozási háttérrel és közigazgatási rendszerekkel. Kijelölték az előírt igazgatási feladatokat ellátó KNH-kat és rendelkeztek a betartatásról, legtöbb esetben pedig a szabályok megszegéséért járó büntetéseket is meghatározták. Egyes tagállamokban külön KNH foglalkozik az ipari vegyi anyagokkal, illetve a rovarirtó szerekkel.

A végrehajtás személyierőforrás-szükséglete KNH-nként 0,15 és 1,25 ember/év között alakul. A legtöbbször a kiviteli bejelentések kezelésével, valamint a kifejezett hozzájárulás iránti kérelmekkel foglalkoznak.

Ezenkívül más hatóságok (pl. vámhatóságok) személyi erőforrásai is részt vesznek a rendelet végrehajtásában.

2.3. A 304/2003/EK rendelet fő végrehajtási rendelkezései és eljárásai

2.3.1. Kiviteli bejelentések (7. cikk)

Az uniós kiviteli bejelentési eljárás jelenleg kb. 130, a rendelet I. mellékletének 1. részében felsorolt vegyi anyagot és vegyi anyag-csoportra vonatkozik. A jegyzék az alábbiakat tartalmazza:

- vegyi anyagok, amelyekre a közösségi jogszabályok alapján tilalom vagy szigorú korlátozás vonatkozik;
- a PIC-eljáráshoz kötött vegyi anyagok („PIC-vegyi anyagok”), kivéve a kiviteli tilalom alá eső vegyi anyagokat.

Minden exportőrnek kiviteli bejelentést kell benyújtania legkésőbb a listán szereplő vegyi anyag első kivitelének esedékes napja előtt harminc nappal, majd minden naptári évben legkésőbb az első kivitel előtt tizenöt nappal. A kiviteli bejelentés a vegyi anyag szándékolt felhasználásától függetlenül kötelező, akár vonatkozik rá az Unióban tiltás vagy szigorú korlátozás, akár nem.

A bejelentést az exportőr KNH-jánál kell megtenni; a KNH ellenőrzi annak hiánytalanságát és továbbítja a Bizottság felé. A Bizottság minden egyes vegyi anyagnak a Közösségből érkező első kivitelére vonatkozóan megküldi a bejelentést az importáló országnak. A Bizottság valamennyi kiviteli bejelentést az EDEXIM-adatbázisban nyilvántartásba veszi.

A Bizottságnak nyomon kell követnie az olyan bejelentéseket, amelyek átvételét az importáló ország nem igazolja vissza. Szükség esetén a bejelentést még egy példányban el kell küldeni.

Azokra a készítményekre is vonatkozik a bejelentési kötelezettség, amelyek tartalmazzák az I. mellékletben szereplő vegyi anyagot, amennyiben a vegyi anyag koncentrációja a közösségi jogszabályok szerint címkézést tesz kötelezővé. Az eljárás alá tartoznak mindazon cikkek, vagy késztermékek is, amelyek el nem reagált formában tartalmazzák PIC-eljáráshoz kötött, illetve az Egyezmény meghatározása szerint a Közösségben tilalom vagy szigorú korlátozás alá eső vegyi anyagokat.

2.3.2. *Harmadik országtól beérkező kiviteli bejelentések (8. cikk)*

Ha a Bizottság harmadik országtól kap kiviteli bejelentést egy vegyi anyagra vonatkozóan, az EDEXIM adatbázisban nyilvántartásba veszi és kézhezvételét visszaigazolja. A Bizottság a bejelentés másolatát és az összes rendelkezésre álló információt továbbítja az érintett tagállam KNH-jának, és kérésre a többi tagállamnak is másolatot küld.

A tagállami KNH-k a közvetlenül hozzájuk beérkező bejelentéseket haladéktalanul továbbítják a Bizottsághoz, azután pedig a fenti eljárást kell követni.

2.3.3. *Tájékoztatás a vegyi anyagok kereskedelméről (9. cikk)*

Az I. mellékletben felsorolt vegyi anyag exportőrének éves jelentésben kell tájékoztatnia az illetékessége szerinti KNH-t, hogy az adott vegyi anyagból milyen mennyiséget exportált az egyes importáló országokba. Az importőröknek ugyanilyen tájékoztatást kell adniuk a Közösség piacára behozott vegyi anyagokról.

Ezen információk birtokában a KNH-k összesítő jelentést készítenek és továbbítanak a Bizottságnak, az pedig átfogó összefoglalót tesz közzé.

2.3.4. *Szabályozási intézkedésekre vonatkozó PIC-bejelentés benyújtása az Egyezmény titkárságához (10. cikk)*

A Bizottság bizonyos közösségi jogszabályokról köteles bejelentést tenni.

A tagállamok – a többi tagállammal történő egyeztetés után – belföldi jogi szabályozásra vonatkozóan is tehetnek bejelentést. Amennyiben a jogszabály nem bejelentésköteles, a megfelelő információt az Egyezmény információcserével kapcsolatos rendelkezéseinek megfelelően kell eljuttatni az Egyezmény titkárságához.

2.3.5. *A PIC-eljáráshoz kötött vegyi anyagokra vonatkozó közösségi behozatali határozatok elfogadása (12. cikk)*

A Bizottság a PIC-eljáráshoz kötött vegyi anyagokra vonatkozóan közösségi behozatali határozatokat fogad el, amelyekben adott esetben tájékoztatást is nyújt az egyes tagállamokban érvényes szabályozásról.

2.3.6. *A PIC-eljárás és a kifejezett hozzájárulás (13. cikk)*

A PIC-eljárás jelenleg 41 vegyi anyagot vagy vegyi anyag-csoportot érint: ezeket az Egyezmény III. melléklete sorolja fel (ugyanaz a jegyzék megtalálható a rendelet I. mellékletének 3. részében is). Az Egyezmény részes feleinek e vegyi anyagokra vonatkozó behozatali határozatait a „PIC-körlevélben” teszik közzé félévente.

A rendelet értelmében az exportőrök kötelesek betartani ezeket a behozatali határozatokat. A kivitelre pedig nem kerülhet sor az importáló ország kifejezett hozzájárulása nélkül, legyen az kedvező behozatali határozat, vagy az exportáló ország KNH-ja által az importáló ország KNH-jától beszerzett engedély. A kifejezett hozzájárulási eljárás azon vegyi anyagokra vonatkozik, amelyek az Egyezmény meghatározása szerint a Közösségben tilalom vagy szigorú korlátozás alá esnek – ezek jegyzéke, amely jelenleg 31 vegyi anyagból vagy vegyi anyag-csoportból áll, a rendelet I. mellékletének 2. részében található –, de még nem esnek a PIC-eljárás alá.

Elvileg a kifejezett hozzájárulást vegyi anyagokként egyszer kell beszerezni. Ha egy exportőr KNH-ja a hozzájárulást beszerezte, a későbbi kivitelekhez ezt már nem kell megtenni, bármely uniós exportőrrel is legyen szó, hacsak a hozzájárulás feltételei másképp nem rendelkeznek.

2.3.7. *Exporttilalmak (14. cikk)*

Az V. mellékletben felsorolt vegyi anyagokat és árukat nem szabad exportálni: ezek felhasználását a Közösségben teljesen betiltották. Az V. mellékletben jelenleg a higanytartalmú szappanok, valamint a környezetben tartósan megmaradó szerves szennyező anyagokról (POP) szóló stockholmi egyezményben felsorolt 10 vegyi anyag vagy vegyi anyag-csoport szerepel, az ott megadott rendelkezésekkel összhangban.

2.3.8. *Csomagolási és címkézési követelmények (16. cikk)*

Minden exportált veszélyes vegyi anyagot – tekintet nélkül arra, hogy tilalom vagy szigorú korlátozás vonatkozik-e rá az EU-ban – ugyanúgy kell csomagolni és felcímkézni, mintha azt az Európai Unióban kívánnák forgalomba hozni, vagyis amennyiben lehetséges, a címkén és a biztonsági adatlapon szereplő információt a rendeltetési ország főbb nyelvén kell feltüntetni. Ezenkívül az importáló ország címkézési követelményeinek is teljesülnie kell. Külön követelmények vonatkoznak a szavatossági határidőre, a tárolóedények méretére és csomagolására stb.

2.3.9. *A Rendelet I. mellékletének aktualizálása (22. cikk)*

A vegyi anyagok I. mellékletben található jegyzékét a Bizottság legalább évente felülvizsgálja a közösségi jogszabályok és az Egyezmény keretében történt fejlemények alapján.

3. A RENDELET ALKALMAZÁSA

3.1. Kiviteli bejelentés

A tagállamok által eddig kezelt kiviteli bejelentések száma 2273. 2003 és 2005 között jelentősen – évi 223-ról 1174-re – növekedett a bejelentések száma. A bejelentések 55–60 %-a vegyületeket érintett; a többi készítményeket. Az érintett vegyi anyagok száma megkétszereződött, a 2003. évi 24-ről 2005-ben 54-re nőtt. Az importáló országok száma a 2003. évi 70-ről 2005-ben 101-re nőtt.

Az összes bejelentés 80 %-a öt tagállamból érkezett (Németország, Egyesült Királyság, Hollandia, Franciaország és Spanyolország). Tíz tagállam (Ciprus,

Észtország, Írország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Málta, Portugália és Szlovákia) egy kiviteli bejelentést sem tett.

A Bizottság által ténylegesen elküldött kiviteli bejelentések száma összesen 1717 volt: 2003-ban 126, 2004-ben 680 és 2005-ben 911. 200 elküldött bejelentés nem volt kézbesíthető (rossz elektronikus vagy postai cím stb.). Sok esetben az importáló ország elmulasztja elküldeni az Egyezményben előírt átvételi igazolást. 2005-ben 532 bejelentést küldtek el újra. A Bizottság aggodalmát fejezte ki mindkét problémával kapcsolatban az Egyezmény részes feleinek konferenciáján.

A beérkezett átvételi igazolásokban gyakran fordulnak elő nyilatkozatok, hogy az importengedélyt megadták/nem adták meg, tekintet nélkül arra, hogy a kifejezett hozzájárulásra szükség van-e, vagy azt kérelmezték-e. Ez arra utal, hogy egyes importáló országokban rosszul értelmezik az EU-s eljárásokat.

3.2. Kifejezett hozzájárulás

Az EDEXIM-adatbázisban állapotlistát vezetnek a kifejezett hozzájárulásokról. A tagállamok közvetlenül is bevihetnek adatokat, bár az importáló országok gyakran fordulnak a Kémiai Anyagokkal Foglalkozó Európai Hivatalhoz, amely maga veszi nyilvántartásba az információkat. A 2006. február 10-i állapot szerint az EDEXIM-ben 478 kérvény szerepelt, amelyet 95 országhoz nyújtottak be körülbelül 20 különböző vegyi anyag és 70 különböző készítmény kapcsán. A 98 importáló országot érintő kérvények közül a legtöbb az I. melléklet 2. részében felsorolt, vagyis a PIC-eljáráshoz nem kötött vegyi anyagokat érintette, ezek közül is az esetek 60 %-ában két vegyi anyagot, a nonilfenolt és a nonilfenol-etoxilátot. Az említett időpontig összesen 239 kifejezett hozzájárulást adtak meg és 15 kifejezett hozzájárulás iránti kérelmet utasítottak el, amely 12 vegyi anyagot/készítményt és 11 országot érintett. A fennmaradó kérelmek – amelyek egy részét 2004-ben nyújtották be – még elbírálás alatt voltak.

Valójában ennél több eset volt. A kifejezett hozzájárulásoknak az EDEXIM-adatbázisban való nyilvántartásba vételét ugyanis csak 2004-ben vezették be, ezért a korai kérelmek nem szerepelnek benne. Ezenkívül erőfeszítések történtek az átfedések, vagy kétszer benyújtott kérelmek törlésére olyan esetekben, amelyek kapcsán már kiadták a hozzájárulást. Ennek ellenére is nagy számban fordulnak elő ilyen esetek, többnyire akkor, ha az importáló ország szállítmányonkénti hozzájárulást ír elő.

Sok esetben a hozzájárulási kérelmek kiadása miatt szenved késedelmet, hogy az importáló ország KNH-jának elérhetősége tévesen van feltüntetve. Az Egyezmény részes feleinek konferenciáján a Bizottság rendszeresen szorgalmazta, hogy a felek vezessenek naprakész nyilvántartást ezekről az információkról, és sürgette az Egyezmény titkárságát, hogy nyújtson segítséget a feleknek a PIC-eljáráshoz kötött vegyi anyagok behozatalára adott válaszaikban.

A Bizottság igyekezett a tagállamoknak segítséget nyújtani a kifejezett hozzájárulások beszerzésében, pontosítást kért az importáló országoktól, amennyiben a válaszaik nem voltak eléggé világosak, illetve igény esetén a tagállamok részére további tájékoztatást nyújtott. A válaszadás megkönnyítése érdekében egységes igénylőlapot dolgozott ki, amely angol, francia, spanyol és orosz nyelven érhető el. A

Bizottság a kiviteli bejelentésekhez és a kifejezett hozzájárulások iránti kérelmekhez csatolandó magyarázó megjegyzéseket is kidolgoz, hogy segítse az importáló országokat a különböző eljárásokban való eligazodásban.

A részletes gyakorlati útmutató eligazít abban, hogy az esetek kezelésének mi a legjobb módja, ezen belül abban is, hogy milyen bizonyítékok helyettesíthetik az importáló ország elmaradt választát.

3.3. Harmadik országoktól kapott kiviteli bejelentések

Az EDEXIM-ben eddig 220 olyan bejelentést tartanak nyilván, amely harmadik országoktól származik. A tényleges szám ennél valószínűleg valamivel magasabb, mivel lehetséges, hogy a bejelentések egy részét nem továbbították a Bizottságnak, vagy más okból nem kerültek a nyilvántartásba. Bár a bejelentéseket közvetlenül az Európai Bizottsághoz kell eljuttatni, a legtöbb tagállam még mindig kapott bejelentéseket közvetlenül az exportáló országoktól. A legfőbb problémát az Egyesült Államokat érintő bejelentések jelentették. A legtöbb tagállam arra kérte az Egyesült Államok hatóságait, hogy a jövőben a Bizottságnak küldje meg a bejelentéseket.

3.4. Az EXEDIM adatbázis használata során szerzett tapasztalatok

Kezdetben három verziója volt az adatbázisnak: az egyiket a Kémiai Anyagokkal Foglalkozó Európai Hivatal és a Környezetvédelmi Főigazgatóság használta, egy másikat a tagállamok KNH-i, valamint létezett egy nyilvános, tájékoztatásra szánt verzió is. Azóta számos fejlesztésen esett át, hogy megfeleljen a felhasználói igényeknek. A legtöbb tagállam véleménye az, hogy a rendszer gördülékenyen működik, és hogy a kiviteli bejelentések kezelésében, valamint adat- és információforrásként igen hasznos.

Vannak még vele problémák, de ezek egy része vagy megoldódott, vagy már dolgoznak a megoldáson. A „vállalkozási” verzió, amelynek révén az exportőrök elektronikusan küldhetik majd el kiviteli bejelentéseiket a KNH-khoz hozzájárulásra, a fejlesztés előrehaladott szakaszában van. A vámhatóságoknak is külön verzió készül, amely a kiviteleknek és behozataloknak a rendelet 17. cikkével összhangban történő ellenőrzését könnyíti majd meg. A tagállamok üdvözlötték ezeket a terveket. A Kémiai Anyagokkal Foglalkozó Európai Hivatal felhasználói útmutatókat adott ki és a felhasználóknak képzéseket szervezett. Eddig hét képzést tartott és a felhasználók számára a fejlesztések megbeszélésére találkozót is szervezett, közülük kettőt vámügyi szakemberek részvételével.

3.5. Tájékoztatás a vegyi anyagok kereskedelméről

A tagállamoktól kapott jelentések alapján a Bizottság elkészítette a 2003., a 2004. és a 2005. évi összegző jelentést, és mind közzétette az EDEXIM-en. A 2003 és 2005 közötti időszak elemzése a jelentés 3.9 szakaszában olvasható.

3.6. Az I. melléklet aktualizálása

A Bizottság rendszeresen frissítette az I. mellékletet. A mellékletet eddig a 213/2003/EK,³ a 775/2004/EK,⁴ valamint a 777/2006/EK⁵ bizottsági rendelet módosította.

3.7. PIC-bejelentések

A Bizottság eddig tizenkét vegyi anyag kapcsán tett bejelentést uniós jogszabályok meghozataláról. További két vegyi anyag kapcsán tett bejelentést nemzeti jogszabályokról.

A Bizottság több alkalommal tájékoztatta a többi országot PIC-bejelentést nem igénylő jogszabályokról.

3.8. A PIC-eljáráshoz kötött vegyi anyagokat érintő behozatali határozatok

A Bizottság az alábbi határozatokban állapított meg közösségi választ PIC-eljáráshoz kötött vegyi anyagok behozatalára vonatkozóan: A 2003/508/EK,⁶ 2004/382/EK,⁷ a 2005/416/EK,⁸ és a 2005/814/EK⁹ határozat.

Ezenkívül számos korábbi importra adott választ változtatás nélkül terjesztettek ki mind a 25 tagállamra a 2004. évi bővítés után.

3.9. Megfelelés és végrehajtás

Úgy tűnik, hogy nem volt olyan eset, amelyben a rendeletet durván megsértették volna.

A jogsértésről beszámoló tagállamok nagy része szankciók helyett figyelmeztetésben részesítette az elkövetőket és a jövőben szigorúbb ellenőrzést helyezett kilátásba. A legtöbb esetben vagy a vámtisztviselők észlelték a nem megfelelést, vagy azután derült rá fény, hogy a vállalatok benyújtották éves jelentésüket az exportált mennyiségekről és a megfelelő kiviteli bejelentések hiányosak voltak.

3.10. A tudatosság erősítése

A tagállamok és a Bizottság képzések, szemináriumok, műhelyek, hírlevelek stb. útján tájékoztatták az ágazatot. Egyes tagállamok hasonló konzultációkat és képzéseket tartanak vámtisztviselőknek.

³ HL, L 169, 2003.7.8., 27. o.

⁴ HL L 123., 2004.4.27., 27. o.

⁵ HL L 136., 2006.5.24., 9. o.

⁶ HL L 174., 2003.7.12., 10. o.

⁷ HL L 199., 2004.6.7., 7. o.

⁸ HL L 147., 2005.6.10., 1. o.

⁹ HL L 304., 2005.11.23., 46. o.

Az EDEXIM-en elérhető a részletes gyakorlati útmutató, amely a KNH-eknek készült. A Bizottság a rendelethez útmutatót adott ki az EU összes hivatalos nyelvén. A legtöbb KNH a rendelettel kapcsolatos weblapot hozott létre, amelyen a rendelet és az útmutató az ország hivatalos nyelvén is elérhető.

A Bizottság előadásokat tartott az importáló országok KNH-i számára az EU eljárásai megértésének elősegítése érdekében. Egyes tagállamok harmadik országokkal közösen tájékoztató programok keretében szemináriumokat és tanulmányutakat szerveztek.

4. A VÉGREHAJTÁS SORÁN FELMERÜLT PROBLÉMÁK ÉS JAVÍTÁST CÉLZÓ MÓDOSÍTÁSOK

4.1. Vámellenőrzés

A legtöbb tagállam egyetért a határokon történő vámellenőrzés fontosságában és egyetért abban, hogy szorosabb együttműködésre, valamint rendszeres információ cserére van szükség a KNH-k és a vámisztviselők között.

A rendelet 17. cikkének megfogalmazása túl általános és meglehetősen erőtlen. A legtöbb tagállam áttekinthetőbb rendelkezéseket szeretne látni, az exportőrökre vonatkozó konkrét kötelezettségeket és a vámhatóságok export-/importellenőrzési munkáját megkönnyítő megfelelő eszközök biztosítását.

Válaszképpen ezekre a felvetésekre jó úton halad az I. melléklet alá tartozó vegyi anyagoknak a Kombinált Nomenklatúra (KN) szerinti besorolása, illetve a megfelelő KN-kódok „jelzőszázzal” való megkülönböztetése az Európai Közösségek Integrált Vámtarifájában (TARIC), ezzel figyelmeztetve a vámisztviselőket, hogy az érintett vegyi anyagokra különleges szabályok vonatkoznak vagy vonatkozhatnak. Ezenkívül – az EDEXIM-adatbázis vámügyi verziójának fejlesztése miatt is, amely a vámisztviselők különleges igényeit hivatott kielégíteni – jó úton halad azoknak az egyedi azonosító kódoknak a TARIC-rendszerben való bevezetése, amelyeket az EDEXIM generál és rendel hozzá a benyújtott kiviteli bejelentésekhez, megszerzett kifejezett hozzájárulásokhoz stb., és amelyeket az exportőrök a kiviteli nyilatkozat (az egységes vámokmány) 44. szakaszában adhatnának meg a szabályok betartásának igazolására, majd pedig a vámisztviselők is ellenőrizhetnének az EDEXIM-ben.

Ugyanakkor általános az egyetértés abban, hogy a rendszer akkor lehet igazán hatékony, ha a különleges azonosító kódok használata kötelező lesz.

4.2. Kifejezett hozzájárulás

Számos tagállamnak nehézséget okoz az eljárás, és különösen az importáló ország válaszában kellő időben való megszerzése. Az esetek körülbelül felében az exportáló ország KNH-i és a Bizottság erőfeszítései ellenére a kérelmekre egyáltalán nem, vagy csak hónapok-évek múltán érkezik válasz, noha gyakran köztudott, hogy az importáló országban megengedett az adott vegyi anyag felhasználása. Ez gyakran vezet az EU tagállamaiból kiinduló export megrekedéséhez, miközben más országokból lehet exportálni (mivel ott nem kötelező kifejezett hozzájárulást kérni

ezekre az anyagokra), ami ezáltal hátrányos helyzetbe hozza az EU exportőreit. A késedelmet szenvedő esetek száma jelentősen magasabb, mint amire a rendelet elfogadásakor számítani lehetett, és a tagállamokra és a Bizottságra háruló munka is lényegesen több volt a vártnál. A probléma részben a téves elérhetőségből ered; részben pedig vélhetően onnan, hogy az eljárásainkat nem értik. Az utóbbi különösen azon vegyi anyagok tekintetében igaz, amelyek nem igényelnek PIC-bejelentést és csak az I. melléklet 2. részében szerepelnek – ami harmadik országok számára megtevesztő lehet.

Az importáló ország nyelvén kiadott tájékoztatás javíthat a helyzeten. Az is hasznos lehet, ha a Bizottság fokozottabb – többek között koordinátori szerepben való – részvételével az importáló országot az eddiginél jobban igyekeznek segíteni a kérelmek megválaszolásában. A Bizottság lehetőség szerint már eddig is közreműködött ilyen tevékenységben, és ezt a jövőben is folytatni fogja. Ennek volt némi eredménye. Azonban a helyzet általában nem javult jelentősen és további lépések hiányában a jövőben sem fog.

Egyes tagállamok az I. melléklet 2. részében felsorolt vegyi anyagokra vonatkozó kifejezett hozzájárulási követelmény eltörlését támogatnák; vagy amennyiben ez nem lehetséges, azon feltételek felülvizsgálatát, amelyek szerint a vegyi anyagokat felveszik az I. mellékletbe. A körvonalazódni látszó konszenzus szerint azonban a meglévő eljárás megmaradna, de adott esetben a válaszadás hiánya ellenére bizonyos feltételek mellett ideiglenesen – amíg további erőfeszítések révén a hozzájárulást meg nem szerezték – folytatódhatna a kiviteli folyamat.

Ezenkívül fontolóra lehetne venni, hogy az összes hozzájárulási kérelmet előbb a Bizottsághoz kelljen továbbítani hozzájárulásra, feltéve hogy a szükséges erőforrások rendelkezésre állnak. Ezzel megszüntethetők lennének a felesleges átfedések és a kétszer benyújtott kérelmek, és egyúttal elkerülhetővé válna a félreértés és bizonytalanság is azokban az importáló országokban, amelyek (a Kémiai Anyagokkal Foglalkozó Európai Hivatal révén) a Bizottságtól kapják meg a kiviteli bejelentéseket, a hozzájárulási kérelmeket pedig közvetlenül a tagállamoktól.

4.3. Egyéb szempontok

Nagyobb átláthatóságra van szükség a kiviteli bejelentésekre (és adott esetben a kifejezett hozzájárulásra) vonatkozó szabályok alkalmazási körét illetően a készítmények tekintetében. Ezzel a kérdéssel foglalkozik a KNH-k részére kiadott gyakorlati útmutató, amelyből kiderül, hogy a készítmények csak abban az esetben tartoznak a kiviteli bejelentési, illetve (adott esetben) a kifejezett hozzájárulási kötelezettség hatálya alá, ha a Rendelet I. mellékletének megfelelő részében (részeiben) felsorolt vegyi anyag(oka)t olyan mértékben tartalmazzák, hogy az címkézést tesz kötelezővé, tekintet nélkül arra, hogy más anyagot is tartalmazzanak-e. Ennek a rendeletből is ki kell derülnie.

Felmerült, hogy a kiviteli bejelentések a várható éves exportmennyiségére vonatkozó információt is tartalmazzanak, annak érdekében, hogy az importáló ország tisztábban lássa a helyzetet. Az is hasznos lehet, ha a kiviteli bejelentésekben a szándékolt felhasználás is pontosabban van feltüntetve. Gyakran ugyanis az importáló országok további, ehhez hasonló információkat kérnek.

Az „exportőr” rendelet szerinti értelmezése is problémát jelenthet az olyan áruk kiviteli bejelentése vonatkozásában, amelyeket uniós gyártók vagy forgalmazók szállítanak nem uniós kereskedőknek, akik az árut exportálják. Ezzel is foglalkozik a KNH-k részére kiadott gyakorlati útmutató, de az összehangolt megközelítés érdekében a rendeletben magában is rendelkezni kell erről.

A harmadik országból érkezett kiviteli bejelentések kezelésének eljárása sem tökéletes. Az ilyen típusú bejelentések nagy része az Egyesült Államokból érkezik be. A remények szerint, ha majd az Egyesült Államok közvetlenül a Bizottság részére küldi meg a bejelentéseket, az eljárás gördülékenyebbé válik.

Számos tagállam számolt be az I. mellékletben felsorolt vegyi anyagokkal kapcsolatos információk beszerzésének nehézségeiről, a harmadik országból érkező kiviteli bejelentésekkel kapcsolatos eljárással hozva kapcsolatba őket. Az ilyen bejelentések azonban általában nem vonatkoznak az I. mellékletben felsorolt vegyi anyagokra, ezért a bennük foglalt információ kevésbé segíti a tagállamokat bejelentési kötelezettségük teljesítésében. Egy hozzászólás javasolta a rendelkezés törlését. Az ilyen információ azonban az átláthatóságot szolgálja és általánosságban segít megítélni a rendeletnek, illetve a Közösség vegyi anyagokra vonatkozó szabályozásának hatását és hatékonyságát.

5. KÖVETKEZTETÉS

A 304/2003/EK rendelet 3 éve lépett hatályba. Ez idő alatt a KNH-k munkaterhe megnőtt, miközben az exportőrök egyre jobban kiismerik magukat a szabályokban és több vegyi anyag került a különféle eljárások hatálya alá. Összességében az igénybe vett KNH erőforrások nagysága nem számottevő. Az exportőrökre és a hatóságokra nehezedő adminisztratív teher továbbra is elviselhető, bár egyes hatóságok problémákba ütköztek. A munkateher tovább fog növekedni, de összességében még így sem jelent majd jelentősebb terhet, feltéve hogy a megfelelő erőforrások nemzeti és EU-s szinten továbbra is rendelkezésre állnak.

A rendelet alá tartozó eljárások összességükben hatékonyak bizonyultak és jól működnek. A legnagyobb problémát a kifejezett hozzájárulás iránti kérelmekre adott késedelmes válaszok okozták. Az ilyen esetek száma jóval magasabb a vártnál, és a munkateher növekedésével jár. Jelentősen növelte az exportőrök, a KNH-k és a Bizottság adminisztratív terheit. Ezenkívül hátrányos helyzetbe hozta az EU exportőreit a versenytársakkal szemben, anélkül hogy feltétlenül növelte volna az emberi egészség és a környezet védelmét az importáló országokban. Az I. melléklet 2. részében felsorolt vegyi anyagok tekintetében különösen problematikus a helyzet.

Noha az EDEXIM használata kezdetben gondokkal járt, mivel az adatbázist nehéz volt hozzáigazítani a rendeletben előírt összes követelményhez és a felhasználói igényekhez, e nehézségek orvoslása terén jelentős előrelépés történt. Az adatbázis tervezett „vállalkozás” verziója lényegesen egyszerűsíti és felgyorsítja majd a folyamatot.

A tagállamok és a Bizottság közötti együttműködés kiváló. Általánosságban az információ áramlása zökkenőmentes a különböző felek között. Az importáló országokkal történő információcsere azonban még javításra szorul.

A szabályok be nem tartása tekintetében eddig nem volt komolyabb probléma.

Az rendelkezések betartásának fontossága, és ebben a tekintetben a vámhatóságok szerepe nagy hangsúlyt kapott. A vámhatóságokkal szorosabb együttműködést szükséges kialakítani. Széles körű igény van további, a vámellenőrzés munkáját könnyítő eszközökre, különösen az kivitel tekintetében.

Számos kisebb probléma is megoldásra vár a szabályok hatáskörének pontosítása terén.